

Presenting a model for identifying factors affecting the academic motivation of elementary school students with a qualitative approach

Mohammad Narimani¹, Nima Sadeghzadeh Belil^{*2}, Amin Golshan³, Farima Hosseini⁴

1. Distinguished Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
2. PhD student in Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.
3. PhD Student, Department of Curriculum and Assessment Studies, Kharazmi University, Tehran, Iran
4. Masters student in clinical psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

*Corresponding Author: Nima Sadeghzadeh Belil, E-mail: nimasadeghzadehbelil@uma.ac.ir

Abstract

Background and Aim: Academic motivation plays a decisive role in students' academic achievement. The purpose of this study is to present a model to identify factors affecting academic motivation of elementary school students using a qualitative approach.

Methods: The present research method is qualitative, applied and based on the grounded theory approach. The statistical population includes educational and training experts, heads of educational groups, managers, teachers and elementary school students in Ardabil province in 1402-1403, and the statistical sample included 26 of them who were selected using a purposive non-random sampling method. Data were collected through face-to-face interviews until theoretical saturation, and inter-coder reliability was confirmed with a Cohen's kappa coefficient of 83 percent, and the validity of the instrument and findings was confirmed by the professors and interviewees.

Results: Research on elementary school students includes causal conditions (academic self-confidence, intrinsic motivation, student academic and emotional self-efficacy, and cognitive engagement with education), conditions of individual knowledge domains, cognitive and metacognitive skills, independent and environmental capabilities of teachers, school-based education, school-based education, and school-based education. Educational strategies include free-time, school-based, and technological strategies, and outcomes include academic, psychological, social, and academic success.

Conclusion: The results showed that the presented model has theoretical coherence and adequacy and can be used as a practical framework for improving the academic motivation of elementary school students. Accordingly, designing targeted educational programs, strengthening supportive interactions, and utilizing modern educational strategies are suggested.

Keywords: Model presentation, academic motivation, elementary student, qualitative approach.

DOI: 10.22098/pbeo.2026.19184.1080

Received: 2025/03/10

Accepted: 2025/05/17

ارائه مدل شناسایی عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با رویکرد کیفی

محمد نریمانی^۱، نیما صادق زاده بلیل^۲، امین گلشن^۳، فریما حسینی^۴

۱. استاد ممتاز گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۲. دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۳. دانشجوی دکتری تخصصی، گروه مطالعات برنامه درسی و سنجش و اندازه گیری، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
۴. دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

* نویسنده مسئول: نیما صادق زاده بلیل، رایانامه: nimasadeghzadehbelil@uma.ac.ir E-mail:

چکیده

زمینه و هدف: انگیزش تحصیلی نقش تعیین کننده ای در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد. هدف از پژوهش حاضر، ارائه مدل برای شناسایی عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با رویکرد کیفی است.

روش: روش پژوهش حاضر کیفی، کاربردی و مبتنی بر رویکرد گراندد تئوری است. جامعه آماری شامل خیرگان آموزشی و تربیتی، سرگروه های آموزشی، مدیران، آموزگاران و دانش آموزان مقطع ابتدایی استان اردبیل در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ است و نمونه آماری شامل ۲۶ نفر از آنان بود که با روش نمونه گیری غیرتصادفی هدفمند انتخاب شدند. از طریق مصاحبه ی چهره به چهره تا اشباع نظری گردآوری شدند و پایایی بین کدگذاران با ضریب کاپای کوهن ۸۳ درصد و روایی ابزار و یافته ها توسط اساتید و مصاحبه شوندگان تأیید شد.

یافته ها: یافته های پژوهش نشان داد که انگیزش تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شامل شرایط علی (خودباوری تحصیلی، انگیزه درونی، خودکارآمدی تحصیلی و علاقه و درگیری شناختی با فرایند یادگیری)، شرایط زمینه ای (ویژگی های فردی، مهارت های شناختی و فراشناختی، توانمندی های یادگیری مستقل و محیط یادگیری مدرسه) و عوامل مداخله گر (کیفیت تعامل معلم- دانش آموز، حمایت نهادی مدرسه، حمایت خانوادگی و اجتماعی و هیجان های تحصیلی)، راهبردها شامل راهبردهای یادگیری فردی، آموزشی مدرسه محور و فناورانه و پیامدها شامل موفقیت تحصیلی، روان شناختی، اجتماعی و تداوم انگیزش تحصیلی است.

نتیجه گیری: نتایج نشان داد مدل ارائه شده از انسجام و کفایت نظری برخوردار بوده و می تواند به عنوان چارچوبی کاربردی برای ارتقای انگیزش تحصیلی دانش آموزان ابتدایی مورد استفاده قرار گیرد. بر این اساس، طراحی برنامه های آموزشی هدفمند، تقویت تعاملات حمایتی و بهره گیری از راهبردهای نوین آموزشی پیشنهاد می شود.

واژه های کلیدی: ارائه مدل، انگیزش تحصیلی، دانش آموز ابتدایی، رویکرد کیفی.

DOI: 10.22098/pbeo.2026.19184.1080

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۷

مقدمه

انگیزش تحصیلی یکی از سازه‌های بنیادین در روان‌شناسی آموزش است که نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت تحصیلی و رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان ایفا می‌کند. این سازه روان‌شناختی با هدایت، تداوم و جهت‌دهی به رفتارهای یادگیری، زمینه‌ساز ارتقای عملکرد تحصیلی و شکوفایی توانمندی‌های شناختی، هیجانی و اجتماعی دانش‌آموزان می‌شود (رحمتی و همکاران، ۱۴۰۰). از این رو، انگیزش تحصیلی به‌عنوان یکی از مفاهیم کلیدی در فرایند یاددهی-یادگیری، همواره مورد توجه پژوهشگران حوزه آموزش قرار داشته است (اسکرپنیک و میخایلیک^۱، ۲۰۲۳). پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد انگیزش تحصیلی نقش اساسی در شکل‌گیری، تداوم و کیفیت فرایند یادگیری دانش‌آموزان دارد و به‌عنوان یکی از پیش‌بین‌های مهم پیشرفت تحصیلی شناخته می‌شود (هیداجات^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). با این حال، تحولات اجتماعی و فناورانه سال‌های اخیر، به‌ویژه گسترش فناوری‌های اطلاعاتی، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، الگوهای رفتاری و شناختی دانش‌آموزان را به‌طور قابل توجهی تغییر داده و در مواردی به کاهش انگیزش تحصیلی، به‌ویژه در مقطع ابتدایی، منجر شده است. این مسئله به یکی از چالش‌های اساسی سازمان‌های آموزشی تبدیل شده است؛ چراکه علاقه به یادگیری و کنجکاوی شناختی که در سال‌های آغازین تحصیل شکل می‌گیرد، به تدریج تحت تأثیر عوامل محیطی، فناورانه و سازمانی تضعیف می‌شود (اسکرپنیک و میخایلیک، ۲۰۲۳). به‌طور کلی، انگیزش تحصیلی ترکیبی از انگیزش درونی، کنجکاوی و تمایل فرد به یادگیری است و می‌تواند نقش مهمی در موفقیت تحصیلی و ارتقای بهزیستی روانی و اجتماعی دانش‌آموزان ایفا کند (حامد و همکاران، ۱۴۰۴). این سازه تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی، اجتماعی و محیطی قرار دارد که در تعامل با یکدیگر، سطح و پایداری انگیزش دانش‌آموزان را شکل می‌دهند (پیری‌کامرانی و همکاران، ۱۴۰۰). در سطح فردی، ویژگی‌ها و مهارت‌هایی نظیر هدف‌مندی، انرژی، خودباوری، خودکارآمدی، علاقه‌مندی به درس و استفاده از راهبردهای یادگیری مؤثر، نقش مهمی در تقویت انگیزش تحصیلی ایفا می‌کنند (پیری‌کامرانی و همکاران، ۱۴۰۰). همچنین هیجان‌های مثبت تحصیلی با افزایش رضایتمندی و تعهد به یادگیری، به پایداری انگیزش دانش‌آموزان کمک می‌کنند (قاسمخانی و همکاران، ۱۴۰۲). در این میان، خودکارآمدی تحصیلی که به توانایی دانش‌آموز در مدیریت وظایف تحصیلی، برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی، استفاده از راهبردهای یادگیری، بازیابی اطلاعات و کنترل استرس اشاره دارد، از مؤلفه‌های کلیدی در تقویت خودراهبری و انگیزش یادگیری محسوب می‌شود (روتینام^۳ و همکاران، ۲۰۲۵؛ لیواناگ و گالیسیا^۴، ۲۰۲۳). علاوه بر این، توانایی خودتنظیمی در یادگیری، شامل سازمان‌دهی، پایش و ارزیابی فرایندهای یادگیری، نقش مهمی در حفظ و تداوم انگیزش تحصیلی دارد. یافته‌های پژوهشی نشان داده‌اند که خودتنظیمی و خودکارآمدی بخش قابل توجهی از واریانس انگیزش تحصیلی را تبیین می‌کنند (ماهاردیکا و کوسواندونو^۵، ۲۰۲۲؛ زابن‌خواف^۶ و همکاران، ۲۰۲۴). در کنار عوامل فردی، محیط یادگیری نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دارد. کیفیت فضای کلاس، تعامل دانش‌آموزان با معلمان، روش‌های تدریس، شیوه‌های ارزشیابی و میزان حمایت

¹ Skrypnik & Mykhaylik² Hidajat³ Rothinam⁴ Liwanag & Galicia⁵ Mahardika & Kuswandono⁶ Zaben Khawwaf

آموزشی مدرسه می تواند انگیزه یادگیری را تقویت یا تضعیف کنند. در این میان، سبک تدریس و ویژگی های شخصیتی معلم به عنوان عوامل تعدیل کننده، اهمیت ویژه ای دارند (تپلا^۱ و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین حمایت آموزشی مدرسه می تواند به بهبود سرزندگی تحصیلی و پیشرفت دانش آموزان، به ویژه دانش آموزان دارای اختلال یادگیری، کمک کند. از سوی دیگر، خانواده و اجتماع نیز با فراهم کردن حمایت عاطفی، تشویق، الگوبرداری از افراد موفق و ایجاد نگرش مثبت نسبت به تحصیل، نقش مهمی در تقویت انگیزش تحصیلی دانش آموزان ایفا می کنند (پیری کامرانی و همکاران، ۱۴۰۰). به عنوان مثال، تشویق والدین و حمایت همسالان می تواند انگیزه و پشتکار دانش آموزان را افزایش دهد و پژوهش ها نشان داده اند که این عوامل حدود ۳۱ درصد از واریانس انگیزش تحصیلی را پیش بینی می کنند (فلاح منش و وطن خواه، ۱۳۹۹). افزون بر این، باورهای هوشی فزاینده و بهره گیری هدفمند از فناوری های آموزشی نیز تأثیر مستقیم و مثبتی بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان دارند (کلدریا^۲ و همکاران، ۲۰۲۰).

در اهمیت و ضرورت پژوهش می توان گفت که نظام آموزش و پرورش به عنوان ستون اصلی جامعه پذیری، شکل گیری هویت فردی و جمعی، توسعه سرمایه انسانی، انتقال فرهنگ و تحقق توسعه پایدار شناخته می شود و هرگونه ضعف ساختاری، مدیریتی یا محتوایی در این نظام می تواند به طور مستقیم کیفیت یادگیری و سطح انگیزش تحصیلی دانش آموزان را تحت تأثیر قرار داده و در بلندمدت بر کفایت حرفه ای نسل آینده و بهره وری نیروی انسانی اثرگذار باشد (رستم زاده و کیهان، ۱۴۰۴). همچنین در سال های اخیر نیز، به ویژه با شیوع بیماری کووید-۱۹، اهمیت انگیزش تحصیلی بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. همه گیری کرونا جنبه های مختلف جامعه از جمله نظام آموزشی را با چالش های جدی مواجه کرد و تعطیلی مدارس، محدودیت های خانگی و گسترش آموزش از راه دور تأثیرات گسترده ای بر دانش آموزان و معلمان گذاشت (زاکولتی^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). در چنین شرایطی، استفاده از فناوری به عنوان ابزار کلیدی برای حفظ انگیزش و تعامل یادگیرندگان نقش پررنگی پیدا کرد (کالدرا^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). شواهد نشان می دهد که تداوم طولانی مدت آموزش از راه دور مانند آنچه برخی دانش آموزان طی سال ۲۰۲۰ تجربه کردند می تواند موجب کاهش مهارت های یادگیری، کاهش دانش و در نهایت افت انگیزش تحصیلی شود. این وضعیت ضرورت بررسی دقیق تر انگیزش تحصیلی و عوامل تقویت کننده آن را در شرایط چالش برانگیز کنونی، به ویژه پس از همه گیری کرونا، برجسته می سازد. بنابراین، مطالعه انگیزش تحصیلی در این دوران، نه تنها برای حفظ کیفیت یادگیری بلکه برای جلوگیری از پیامدهای منفی آموزشی و روان شناختی آینده حیاتی است. شناسایی عوامل مؤثر بر افزایش انگیزش تحصیلی دانش آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا انگیزه به عنوان نیروی محرک فعالیت های انسانی، نقش جهت دهنده به رفتارها و عملکردهای تحصیلی را ایفا می کند (هلال^۵، ۲۰۲۵). انگیزش تحصیلی نه تنها با موفقیت تحصیلی مرتبط است، بلکه تأثیر قابل توجهی بر رشد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، شناختی و عاطفی دانش آموزان دارد (هلال، ۲۰۲۵). درک دقیق نقش انگیزش و عوامل مؤثر بر آن می تواند به بهبود فرآیند یادگیری و ارتقاء موفقیت علمی و تحصیلی دانش آموزان کمک کند (ایزدی، ۱۴۰۳). علاوه بر این، انگیزش یکی از اولویت های اصلی دانشگاه ها و مؤسسات آموزشی در

¹ Tepla

² Caldeira

³ Zaccoletti

⁴ Caldera

⁵ Hilal

شناسایی عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان نسبت به تحصیل و موفقیت در فارغ‌التحصیلی است (اوربانکوا و فاجچیکووا^۱، ۲۰۲۰). این شناخت نه تنها باعث می‌شود دانش‌آموزان خودرهبه‌ر شوند، بلکه پشتکار و استمرار آن‌ها در یادگیری افزایش یافته و مهارت‌های استفاده از انگیزش، زمینه پیشرفت تحصیلی و دستیابی به اهداف علمی را فراهم می‌آورد (هلال، ۲۰۲۵). با توجه به این امر پایین بودن سطح امید، انگیزش تحصیلی و خودپنداره تحصیلی در دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری می‌تواند پیامدهای منفی متعددی در ابعاد روان‌شناختی، رفتاری و عملکرد تحصیلی آنان به همراه داشته باشد (تیموری و همکاران، ۱۳۹۸). از این رو، طراحی و اجرای مداخلات روان‌شناختی و به‌کارگیری راهبردهای آموزشی مناسب به‌منظور ارتقای این متغیرها امری ضروری تلقی می‌شود. همچنین، شناخت عمیق‌تر رفتارها و سبک زندگی تحصیلی دانش‌آموزان و تقویت تعاملات بین‌فردی میان دانش‌آموز، معلم و والدین، نقش مؤثری در افزایش و پایداری انگیزش تحصیلی آنان ایفا می‌کند (رشیدی‌پور و همکاران، ۱۳۹۹). از طرفی با وجود پیشینه پژوهشی نسبتاً غنی در زمینه انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی و شناسایی نقش عوامل فردی، خانوادگی و مدرسه‌ای، بررسی دقیق مطالعات موجود نشان می‌دهد که اغلب این پژوهش‌ها با رویکرد کمی و مبتنی بر مدل‌ها و پرسشنامه‌های از پیش تعیین شده انجام شده‌اند. این امر موجب شده است که پیچیدگی، پویایی و تعامل هم‌زمان عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی در بستر واقعی مدرسه ابتدایی به‌طور کامل تبیین نشود. از سوی دیگر، بسیاری از مطالعات موجود هر یک تنها به بررسی بخشی از عوامل مؤثر (مانند خودکارآمدی، حمایت خانواده یا شیوه تدریس) پرداخته‌اند و کمتر پژوهشی با نگاه جامع و نظام‌مند به شناسایی مجموعه عوامل علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی پرداخته است. افزون بر این، تغییرات آموزشی و روان‌شناختی پس از همه‌گیری کووید-۱۹، شرایط یادگیری دانش‌آموزان ابتدایی را دگرگون ساخته و ضرورت بازخوانی عوامل انگیزشی را در شرایط جدید آموزشی برجسته کرده است. بر این اساس، با وجود غنای نسبی پیشینه، خلأ پژوهشی در سطح تبیین عمیق، زمینه‌محور و یکپارچه عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی همچنان احساس می‌شود. پژوهش حاضر می‌کوشد با بهره‌گیری از رویکرد کیفی و تحلیل داده‌های میدانی، این خلأ را پوشش داده و تصویری جامع‌تر و کاربردی‌تر از عوامل اثرگذار بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی ارائه دهد. همچنین براساس مفاهیم مطرح شده، سوالی اصلی پژوهش این است که چه عواملی بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی موثراند؟

¹ Urbancová & Fajčíková

روش

روش پژوهش کیفی و از نوع گراند تئوری بوده و از نظر هدف در زمره‌ی پژوهش‌های کاربردی قرار می‌گیرد و از حیث گردآوری داده‌ها، در دسته‌ی پژوهش‌های غیرآزمایشی محسوب می‌شود. در روش گراند تئوری ابتدا براساس مصاحبه شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردها و پیامدها در یک موضوع براساس سوالات، استخراج می‌شود سپس داده‌ها برای تحلیل در سه بخش کدگذاری باز، محوری و انتخابی دسته بندی می‌گردد. ابتدا کدهای باز و اولیه استخراج شده، سپس براساس مفاهیم و نزدیکی محتوایی در کدهای محوری دسته بندی شده و در نهایت به کد انتخابی ختم می‌گردند. همچنین در این پژوهش، داده‌ها از طریق مصاحبه‌ی چهره به چهره با خبرگان آموزشی و تربیتی، سرگروه‌های آموزشی، مدیران، آموزگاران و دانش‌آموزان مقطع ابتدایی استان اردبیل گردآوری شد. ویژگی خبرگان، داشتن تجربه‌ی فعال در حوزه‌ی آموزشی و تربیتی و آگاهی عمیق نسبت به عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان بود. منظور از مصاحبه با خبرگان، گفت‌وگو با افرادی است که در حوزه‌ی کاری خود تأثیرگذار، صاحب‌نظر و آگاه هستند.

جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل خبرگان آموزشی و تربیتی، سرگروه‌های آموزشی، مدیران، آموزگاران و دانش‌آموزان مقطع ابتدایی استان اردبیل در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ است که در مقطع ابتدایی دارای تجربه و تخصص لازم برای مشارکت بودند و به‌منظور دستیابی به درک چندسطحی از پدیده انگیزش تحصیلی (سطح سیاست‌گذاری، اجرا و تجربه زیسته) استفاده از جامعه‌ی آماری متنوع صورت گرفت، همچنین نمونه‌ی آماری شامل ۲۶ نفر از آنان بود که با روش نمونه‌گیری غیرتصادفی از نوع هدفمند است، از این ۲۶ نفر مشارکت‌کننده، ۶ نفر خبرگان آموزشی و تربیتی، ۵ نفر سرگروه‌های آموزشی، ۱۰ نفر مدیران و آموزگاران و ۵ نفر دانش‌آموز بودند، همچنین فرایند گردآوری داده‌ها تا مرحله‌ی اشباع نظری ادامه یافت؛ به‌طوری که بعد از مصاحبه‌ی ۲۴ کد جدیدی اضافه نشد، روابط بین مقولات تثبیت شد ولی برای اطمینان تا مصاحبه‌ی ۲۶ فرایند مصاحبه ادامه داشت. در مجموع با ۲۶ نفر از مشارکت‌کنندگان در بازه‌های زمانی ۴۵ تا ۶۰ دقیقه مصاحبه‌ی عمیق انجام شد. تمامی مصاحبه‌ها ضبط گردید و برای کدگذاری، اصلاح، تحلیل و اخذ بازخورد مورد استفاده قرار گرفت.

برای بررسی پایایی، از پایایی بین دو کدگذار استفاده شد. برای این منظور، از یک همکار پژوهشگر درخواست شد تا پس از دریافت آموزش‌های لازم در زمینه‌ی کدگذاری مصاحبه‌ها، در تحلیل داده‌ها مشارکت کند. سپس محقق و همکار پژوهشگر یک مصاحبه را به صورت مستقل کدگذاری کردند و درصد توافق درون‌موضوعی محاسبه شد. پایایی بین دو کدگذار با استفاده از ضریب کاپای کوهن ۸۳ درصد به دست آمد. با توجه به اینکه میزان پایایی بالاتر از ۶۰ درصد بود، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید شد و می‌توان ادعا کرد که پایایی تحلیل مصاحبه‌ها مناسب است. برای بررسی روایی ابزار، سوالات مصاحبه در اختیار ۷ نفر از اساتید رشته‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی قرار گرفت و پس از بررسی و اعمال اصلاحات لازم، روایی محتوایی آن‌ها تأیید شد. همچنین برای بررسی روایی یافته‌ها، مدل به‌دست‌آمده از تحلیل داده‌ها در اختیار ۱۰ نفر از مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت و از آنان خواسته شد نظر خود را درباره‌ی مدل نهایی اعلام کنند. تمامی ۱۰ نفر مدل ارائه‌شده را تأیید کردند و در نتیجه روایی یافته‌ها نیز مورد تأیید قرار گرفت.

یافته‌ها

بر اساس مصاحبه‌ها و داده‌های به دست آمده در این زمینه، یافته‌های حاصل از کدگذاری باز، محوری و انتخابی در ارتباط با شرایط علی افزایش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱. دسته‌بندی یافته‌های عوامل مؤثر بر افزایش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی بر اساس شرایط علی		
کدهای انتخابی	کدهای محوری	کدهای باز
شرایط علی افزایش انگیزش تحصیلی	خودباوری تحصیلی	هدفمندی و تعیین اهداف تحصیلی
دانش‌آموزان		انرژی و تلاش مستمر
		خودباوری و اعتماد به توانایی‌های تحصیلی
		حس موفقیت و توجه به پیشرفت شخصی
		احساس شایستگی در انجام تکالیف
	انگیزه درونی	علاقه و اشتیاق به یادگیری
		لذت از یادگیری و تجربه هیجان‌های مثبت تحصیلی
		تعهد به یادگیری و مسئولیت‌پذیری تحصیلی
		انگیزه برای ادامه تلاش در فعالیت‌های درسی
	خودکارآمدی تحصیلی	خودکارآمدی در انجام وظایف تحصیلی
		توانایی مدیریت تکالیف و الزامات درسی
		اطمینان به موفقیت در فعالیت‌های آموزشی
	علاقه و درگیری شناختی با	انعطاف‌پذیری در مواجهه با مشکلات درسی
	یادگیری	تمایل به حل مسئله و تفکر درباره مطالب درسی
		انگیزه درونی برای فهم عمیق مطالب

یافته‌های حاصل از کدگذاری باز، محوری و انتخابی در ارتباط با شرایط زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهای افزایش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان در جدول (۲) ارائه شده است.

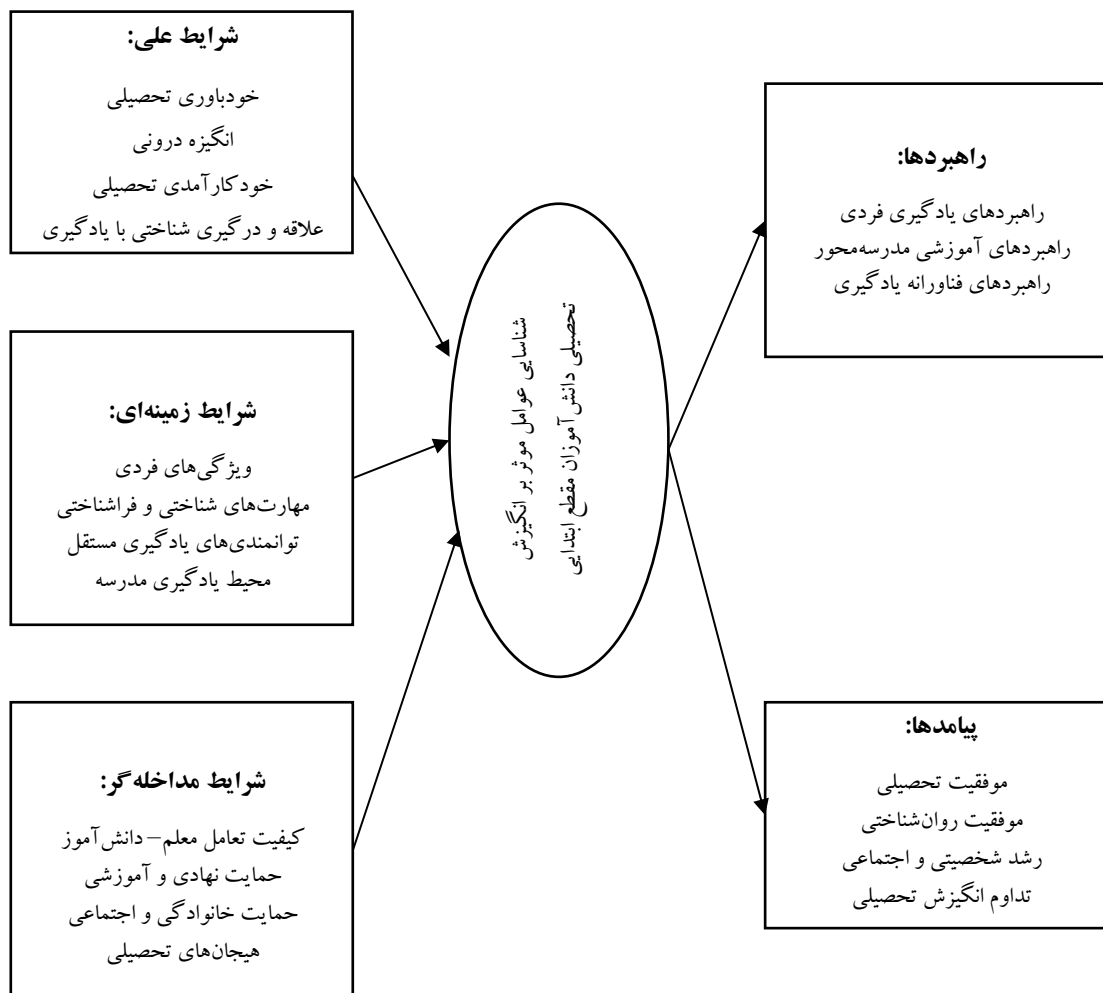
جدول ۲. دسته‌بندی یافته‌های عوامل مؤثر بر افزایش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی بر اساس شرایط زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها

کدهای باز	کدهای محوری	کدگذاری انتخابی
خودباوری تحصیلی	ویژگی‌های فردی	شرایط زمینه‌ای مؤثر بر افزایش
انگیزه درونی		انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان
پشتکار و تلاش مستمر		مقطع ابتدایی
مسئولیت‌پذیری در انجام تکالیف		
تمایل به پیشرفت شخصی		
مهارت‌های خودتنظیمی	مهارت‌های شناختی و فراشناختی	
مدیریت و برنامه‌ریزی تحصیلی		
تفکر انتقادی و حل مسئله		
تحلیل و ارزیابی اطلاعات		
ابتکار و خلاقیت در یادگیری		
انعطاف‌پذیری در مواجهه با مشکلات درسی	توانمندی‌های یادگیری مستقل	
توانایی یادگیری خودراهر		
پیگیری تکالیف بدون نظارت مستقیم		
توجه به علایق و استعدادهاى فردی	محیط یادگیری مدرسه	
احساس امنیت روانی در کلاس		
تعامل مثبت با معلم		

فضای یادگیری حمایتگر		
عوامل مداخله گر مؤثر بر	کیفیت تعامل معلم- دانش آموز	مشارکت فعال در کلاس
افزایش انگیزش تحصیلی		دریافت بازخورد مستمر و سازنده
دانش آموزان مقطع ابتدایی		روش تدریس جذاب و متنوع
		حمایت تحصیلی مدرسه
	حمایت نهادی و آموزشی	تشویق و تقدیر مدرسه
		فرصت مشارکت در فعالیت های مدرسه
	حمایت خانوادگی و اجتماعی	تشویق و حمایت والدین
		حمایت همسالان
		الگوبرداری از دانش آموزان موفق
هیجان های تحصیلی		تجربه هیجان های مثبت تحصیلی
		احساس لذت از یادگیری
		کاهش اضطراب تحصیلی
راهبردهای افزایش انگیزش	راهبردهای یادگیری فردی	به کارگیری راهبردهای خودتنظیمی
تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی		مدیریت زمان و برنامه ریزی درسی
		تعیین اهداف کوتاه مدت تحصیلی
	راهبردهای آموزشی مدرسه محور	یادگیری فعال و پروژه محور
		مشارکت در فعالیت های گروهی
		شرکت در فعالیت های فوق برنامه
	راهبردهای فناورانه یادگیری	استفاده هدفمند از فناوری های آموزشی

استفاده از منابع دیجیتال آموزشی		
مشارکت در کلاس های آنلاین		
پیشرفت تحصیلی و بهبود نمرات	موفقیت تحصیلی	پیامدهای افزایش انگیزش
ارتقای مهارت های یادگیری		تحصیلی دانش آموزان مقطع
افزایش مشارکت و تعامل کلاسی		ابتدایی
ارتقای خودباوری تحصیلی	موفقیت روان شناختی	
رضایت و کامیابی تحصیلی		
نگرش مثبت نسبت به مدرسه		
رشد هیجانی-اجتماعی	رشد شخصیتی و اجتماعی	
بهبود روابط اجتماعی		
انگیزه برای یادگیری مستمر	تداوم انگیزش تحصیلی	
تمایل به ادامه تحصیل		
توانایی مواجهه با چالش های آموزشی		

براساس یافته های به دست آمده مدل نهایی پژوهش به صورت نمودار ۱ ارائه شده است.

نمودار ۱. مدل شناسایی عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل شناسایی عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی با رویکرد کیفی انجام شد. داده‌های به‌دست آمده در قالب شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، پیامدها و راهبردها دسته‌بندی شدند. شرایط علی افزایش انگیزش تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی شامل خودباوری تحصیلی، انگیزه درونی، خودکارآمدی تحصیلی و علاقه و درگیری شناختی با فرایند یادگیری بود. این عوامل به‌عنوان علت‌های اولیه، نقش اساسی در شکل‌گیری تمایل

دانش آموزان به یادگیری، تلاش مستمر در فعالیت های درسی و تداوم انگیزش تحصیلی ایفا می کنند. شرایط زمینه ای مؤثر بر افزایش انگیزش تحصیلی دانش آموزان شامل ویژگی های فردی، مهارت های شناختی و فراشناختی، توانمندی های یادگیری مستقل و محیط یادگیری مدرسه بود. این شرایط به عنوان بسترهای زمینه ساز، امکان بروز و تقویت انگیزش تحصیلی را فراهم می کنند و نقش حمایتی و تسهیل گر در فرایند یادگیری دارند. عوامل مداخله گر مؤثر بر افزایش انگیزش تحصیلی دانش آموزان شامل کیفیت تعامل معلم-دانش آموز، حمایت نهادی و آموزشی مدرسه، حمایت خانوادگی و اجتماعی و هیجان های تحصیلی بود. این عوامل می توانند شدت و جهت تأثیر شرایط علی را تقویت یا تضعیف کرده و نقش تعدیل کننده در فرایند انگیزش تحصیلی داشته باشند. همچنین راهبردهای افزایش انگیزش تحصیلی دانش آموزان شامل راهبردهای یادگیری فردی، راهبردهای آموزشی مدرسه محور و راهبردهای فناورانه یادگیری بود. این راهبردها بیانگر کنش ها و پاسخ های دانش آموزان و نظام آموزشی در مواجهه با شرایط موجود بوده و به صورت آگاهانه برای ارتقای انگیزش تحصیلی به کار گرفته می شوند. در نهایت پیامدهای افزایش انگیزش تحصیلی دانش آموزان شامل موفقیت تحصیلی، موفقیت روان شناختی، رشد شخصیتی و اجتماعی و تداوم انگیزش تحصیلی بود. این پیامدها نشان دهنده نتایج کوتاه مدت و بلندمدت انگیزش تحصیلی در ابعاد آموزشی، روانی و اجتماعی دانش آموزان هستند.

این یافته ها با نتایج یافته های روتینام و همکاران (۲۰۲۵)، هلال (۲۰۲۵)، زابن خواف و همکاران (۲۰۲۴)، لیواناگ و گالیسیا (۲۰۲۳)، تپلا و همکاران (۲۰۲۲)، اوربانکوا و فاجچیکووا (۲۰۲۰)، دهقانی و کهن (۲۰۲۰)، هیداجات و همکاران (۲۰۲۰)، کالدرا و همکاران (۲۰۲۰)، کوموهین و کچائف (۲۰۲۰)، حامد و همکاران (۱۴۰۴)، ایزدی (۱۴۰۳)، قاسمخانی و همکاران (۱۴۰۲)، پیری کامرانی و همکاران (۱۴۰۰)، فلاح منش و وطن خواه (۱۳۹۹) همسوست.

در تبیین یافته ها می توان گفت که شناسایی عوامل مؤثر بر افزایش انگیزش تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی، بر اساس رویکرد گراند تئوری، مدلی جامع را ارائه کرده است که شامل پنج مؤلفه کلیدی شرایط علی، شرایط زمینه ای، عوامل مداخله گر، راهبردها و پیامدها می باشد. یافته های حاصل نشان داد که شرایط علی مانند خودباوری تحصیلی، انگیزه درونی، خودکارآمدی تحصیلی و علاقه و درگیری شناختی با فرایند یادگیری، نقش بنیادی در شکل گیری تمایل دانش آموزان به یادگیری و استمرار تلاش های درسی دارند. این نتایج با یافته های حامد و همکاران (۱۴۰۴) همسو است که بیان کردند انگیزش درونی و کنجکاوی شناختی به عنوان محرک های اصلی یادگیری عمل کرده و موجب ارتقای عملکرد تحصیلی و بهزیستی روانی-اجتماعی دانش آموزان می شود. همچنین، روتینام و همکاران (۲۰۲۵) و لیواناگ و گالیسیا (۲۰۲۳) نیز نقش مؤثر خودکارآمدی تحصیلی در مدیریت وظایف یادگیری، برنامه ریزی آکادمیک و کنترل استرس را تأیید کرده اند؛ این امر نشان می دهد خودکارآمدی به عنوان سازه ای محوری، بر افزایش انگیزش و خودراهبری تحصیلی دانش آموزان تأثیر بسزایی دارد. از سوی دیگر، شرایط زمینه ای مرتبط با ویژگی های فردی، مهارت های شناختی و فراشناختی، توانمندی های یادگیری مستقل و محیط یادگیری مدرسه، بستری مناسب برای بروز و تقویت انگیزش تحصیلی فراهم می کنند. این یافته با پژوهش های پیری کامرانی و همکاران (۱۴۰۰) و هیداجات و همکاران (۲۰۲۰) همخوانی دارد؛ آنان بیان می کنند که راهبردهای شناختی مؤثر، احساس هدفمندی و خودباوری بالا می توانند انگیزش را به طور قابل توجهی افزایش دهند. در واقع، محیط یادگیری مدرسه و تعاملات آموزشی، به ویژه روش های تدریس و شخصیت معلم، نقشی تعدیل کننده در فرایند انگیزش دارند که در پژوهش تپلا و همکاران (۲۰۲۲) نیز مورد تأیید قرار گرفته است. در این راستا، کلاس های فعال، تعامل مثبت معلم-دانش آموز و

ارزیابی های تشویقی می توانند بسترهای زمینه ساز رشد انگیزش را فراهم کنند. در خصوص عوامل مداخله گر، یافته ها نشان دادند که کیفیت تعامل معلم و دانش آموز، حمایت نهادی مدرسه، حمایت خانوادگی و اجتماعی و هیجان های تحصیلی نقشی اساسی در تقویت یا تضعیف انگیزش دارند. این نتیجه با پژوهش قاسمخانی و همکاران (۱۴۰۲) همسو است که بیان کردند هیجان های تحصیلی مثبت موجب افزایش رضایتمندی، احساس تعلق و تعهد به یادگیری می شوند. همچنین پیری کامرانی و همکاران (۱۴۰۰) و فلاح منش و وطن خواه (۱۳۹۹) در مطالعات خود به نقش حمایت خانواده و تشویق والدین در افزایش انگیزه و پشتکار دانش آموزان اشاره کرده اند؛ به طور خاص، فلاح منش و وطن خواه (۱۳۹۹) نشان دادند که این عوامل حدود ۳۱ درصد از واریانس انگیزش تحصیلی را پیش بینی می کنند، که بیانگر اهمیت حمایت های بین فردی در حفظ تمایل به یادگیری است.

در بعد راهبردهای افزایش انگیزش، سه دسته راهبرد شامل راهبردهای یادگیری فردی، راهبردهای آموزشی مدرسه محور و راهبردهای فناورانه یادگیری شناسایی شدند. همسویی این نتایج با پژوهش های کالدرا و همکاران (۲۰۲۰) و اوربانکوا و فاجچیکووا (۲۰۲۰) قابل توجه است؛ آنان نشان دادند که در شرایط پس از همه گیری کرونا، استفاده از فناوری های آموزشی و تعاملات مجازی مؤثر در حفظ انگیزش و پیوند یادگیرندگان با محیط تحصیل ضروری بوده است. از سوی دیگر، یافته های پژوهش حاضر تأکید دارند که راهبردهای فردی مانند هدف گذاری، خودپایش و استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیم شونده، نقش مستقیمی در پایداری انگیزش دارند که با نتایج ماهاردیکا و کوسواندونو (۲۰۲۲) و زابن-خواف و همکاران (۲۰۲۴) مطابقت دارد. این دو مطالعه نیز نشان دادند که خودتنظیمی تحصیلی بخش عمده ای از واریانس انگیزش را تبیین می کند. در نهایت، پیامدهای انگیزش تحصیلی در مدل ارائه شده شامل موفقیت تحصیلی، رشد شخصیتی و اجتماعی، موفقیت روان شناختی و استمرار انگیزش در بلندمدت است. این پیامدها با یافته های هلال (۲۰۲۵) و ایزدی (۱۴۰۳) سازگارند؛ آنان تأکید کرده اند که انگیزش تحصیلی نه تنها بر موفقیت علمی، بلکه بر رشد اجتماعی، شناختی و عاطفی دانش آموزان نیز اثرگذار است و پایین بودن سطح انگیزش می تواند پیامدهای منفی در ابعاد روانی و رفتاری ایجاد کند. از این منظر، طراحی مداخلات آموزشی و روان شناختی برای ارتقای انگیزش و خودپنداره تحصیلی، ضرورتی انکارناپذیر دارد.

بنابراین، در نتیجه گیری پژوهش حاضر می توان گفت که انگیزش تحصیلی یک سازه چندبعدی است که از تعامل میان عوامل فردی، آموزشی، اجتماعی و فناورانه شکل می گیرد. مدل طراحی شده نشان می دهد افزایش انگیزش تحصیلی در دانش آموزان ابتدایی مستلزم تقویت مؤلفه های علی (مانند خودکارآمدی و علاقه به یادگیری)، فراهم سازی زمینه های حمایتی (نظیر محیط یادگیری پویا و تعامل مثبت آموزشی)، مدیریت عوامل مداخله گر (شامل حمایت روانی و هیجانی)، و اجرای راهبردهای فردی و فناورانه یادگیری است. این الگو، با یافته های پژوهش های حامد و همکاران (۱۴۰۴)، روتینام و همکاران (۲۰۲۵)، هلال (۲۰۲۵)، قاسمخانی و همکاران (۱۴۰۲)، زابن-خواف و همکاران (۲۰۲۴)، ایزدی (۱۴۰۳)، لیواناگ و گالیسیا (۲۰۲۳)، تپلا و همکاران (۲۰۲۲)، پیری کامرانی و همکاران (۱۴۰۰)، هیداجات و همکاران (۲۰۲۰)، کالدرا و همکاران (۲۰۲۰)، اوربانکوا و فاجچیکووا (۲۰۲۰) و فلاح منش و وطن خواه (۱۳۹۹) کاملاً همسو است و تأکید دارد که انگیزش تحصیلی دانش آموزان نه تنها عامل اصلی در موفقیت تحصیلی بلکه محرک اصلی رشد روانی-اجتماعی آنان تلقی می شود. در مجموع، مدل ارائه شده می تواند به عنوان چارچوبی نظری برای برنامه ریزی آموزشی و طراحی مداخلات مؤثر در جهت ارتقای انگیزش تحصیلی و عملکرد یادگیری دانش آموزان ابتدایی مورد استفاده قرار گیرد. از طرفی با توجه به اینکه انگیزش تحصیلی دانش آموزان مقطع

ابتدایی حاصل تعامل عوامل فردی، آموزشی و محیطی است، پیشنهاد می شود نظام آموزشی با تمرکز بر تقویت خودباوری، خودکارآمدی و انگیزه درونی دانش آموزان، برنامه های آموزشی و تربیتی هدفمندی را طراحی و اجرا کند. معلمان می توانند با به کارگیری روش های تدریس فعال، مشارکتی و متناسب با توانایی های شناختی دانش آموزان، زمینه علاقه مندی و درگیری شناختی آنان با فرایند یادگیری را فراهم سازند. همچنین ایجاد فضای حمایتی در کلاس، توجه به هیجان های تحصیلی مثبت و ارائه بازخوردهای سازنده می تواند به پایداری انگیزش تحصیلی کمک کند. در سطح مدرسه، تقویت حمایت های نهادی، کاهش فشارهای ارزشیابی صرفاً نمره محور و استفاده هدفمند از فناوری های آموزشی جذاب و متناسب با سن دانش آموزان، از جمله اقدامات مؤثر در افزایش انگیزش تحصیلی به شمار می رود. از سوی دیگر، آگاه سازی والدین نسبت به نقش تشویق، حمایت عاطفی و ایجاد نگرش مثبت نسبت به تحصیل، می تواند تعامل خانواده و مدرسه را تقویت کرده و انگیزش دانش آموزان را به صورت پایدار افزایش دهد. در حوزه پژوهشی، پیشنهاد می شود مطالعات آینده با استفاده از روش های کمی یا ترکیبی، به آزمون تجربی مدل ارائه شده پرداخته و روابط میان مؤلفه های شناسایی شده را به طور دقیق بررسی کنند. همچنین انجام پژوهش های طولی به منظور بررسی تغییرات انگیزش تحصیلی در گذر زمان و شناسایی عوامل مؤثر بر تداوم یا افت آن، می تواند به غنای ادبیات پژوهشی این حوزه کمک کند. بررسی اثربخشی مداخلات آموزشی و روان شناختی مبتنی بر خودتنظیمی، خودکارآمدی و راهبردهای فناورانه یادگیری، به ویژه در میان دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری، از دیگر پیشنهادهای مهم برای پژوهش های آتی است. این مسیر می تواند زمینه ساز بهبود سیاست گذاری های آموزشی و ارتقای کیفیت یادگیری در مقطع ابتدایی شود.

یکی از محدودیت های پژوهش حاضر، ماهیت کیفی و زمینه مند آن مبتنی بر رویکرد گراند تئوری است که موجب می شود یافته ها متأثر از بافت فرهنگی، اجتماعی و آموزشی استان اردبیل بوده و تعمیم پذیری آن به سایر زمینه ها نیازمند احتیاط باشد. همچنین استفاده از نمونه گیری هدفمند و غیر تصادفی و مشارکت از خبرگان، مدیران، آموزگاران و دانش آموزان، با وجود دستیابی به اشباع نظری، ممکن است همه دیدگاه ها و تجربه های ممکن درباره انگیزش تحصیلی را پوشش ندهد. اتکای داده ها بر مصاحبه های خود گزارشی چهره به چهره می تواند تحت تأثیر سوگیری پاسخ دهی و ملاحظات اجتماعی مشارکت کنندگان قرار گیرد. افزون بر این، تفسیری بودن فرایند کدگذاری و تحلیل داده ها در پژوهش کیفی، علی رغم استفاده از پایایی بین کدگذاران و تأیید خبرگان، امکان تأثیر پیش فرض های پژوهشگر بر استخراج مقوله ها و مدل نهایی را به طور کامل منتفی نمی سازد.

References

- Caldeira, A., Lopes, S. O., Costa, A. R., & Figueiredo, I. (2020). The effects of motivation in student academic success. 2020 IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON), 1444–1450. <https://doi.org/10.1109/EDUCON45650.2020.9125404>
- Cayubit, R. F. O. (2022). Why learning environment matters? An analysis on how the learning environment influences the academic motivation, learning strategies and engagement of

- college students. Learning Environments Research, 25, 581–599. <https://doi.org/10.1007/s10984-021-09382-x>
- Fallah Manesh, E., & Vatankhah, H. (2020). Predicting the academic motivation based on perceived social support and intelligence beliefs in students. *Journal of Excellence in Counseling and Psychotherapy*, 8(32), 74–86.
- Ghasemkhani, Z., Tohidi, A., & Tashak, A. (2023). The relationship between positive academic achievement emotions, negative academic achievement emotions, and learning strategies with the mediating role of academic satisfaction. *Journal of Positive Psychology Research*, 9(4), 31–56. <https://doi.org/10.22108/ppls.2024.137582.2422>
- Hamed, A., Abdolqaher, F., Faramarzi, S., & Abedi, A. (2025). The effectiveness of parental efficacy on enthusiasm and academic performance of migrant students with specific learning disorders. *Cognitive and Behavioral Sciences Research*, 15(1), 1–22. <https://doi.org/10.22108/cbs.2025.142603.1928>
- Hilal, S. (2020). Factors influencing educational motivation. *Journal of Social Sciences - Kabul University*, 3(2), 117–128. <https://doi.org/10.62810/jss.v3i2.248>
- Hidajat, H. G., Hanurawan, F., Chusniyah, T., & Rahmawati, H. (2020). Why I'm bored in learning? Exploration of students' academic motivation. *International Journal of Instruction*, 13(3), 119–136. <https://doi.org/10.29333/iji.2020.1339a>
- Izadi, G. (2020). The role of motivation in learning complex biology concepts. *First National Conference on Humanities with a Modern Approach*, 6341–6355. *Noor Specialized Journal*. <http://noo.rs/VIBUx>
- Liwanag, M. F., & Galicia, L. S. (2023). Technological self-efficacy, learning motivation, and self-directed learning of selected senior high school students in a blended learning environment. *The Social Sciences Journal*, 44, Article 8980. <https://doi.org/10.47577/tssj.v44i1.8980>
- Mahardika, A. A., & Kuswandono, P. (2022). Indonesian graduate students' strategies in regulating their motivation in academic reading. *Premise Journal of English Education*, 11(2), Article 4825. <https://doi.org/10.24127/pj.v11i2.4825>
- Pirikamrani, M., Salimi Bejestani, H., Farahbakhsh, K., & Mo'tamedi, A. (2020). Explaining students' lived experiences of factors influencing academic motivation: A qualitative study. *Research in Educational Systems*, 14(Special Issue), 125–135. https://www.jiera.ir/article_109751_en.html
- Rahmati, F., Yamini, M., & Mahdian, H. (2021). Determining the mediating role of academic motivation in the relationship between intelligence beliefs and academic resilience among female high school students in Bojnourd. *Educational Researches*, 16(66), 81–94. <https://sanad.iau.ir/Journal/educ/Article/940586>
- Rashidipour, F., Shokri, O., Fathabadi, J., & Pourshehriar, H. (2020). Students' lived experiences of academic demotivation: A phenomenological study. *Quarterly Journal of Educational Psychology*, 16(56), 197–234. <https://doi.org/10.22054/jep.2020.46348.2761>
- Rostamzadeh, F., & Keyhan, J. (2025). Metasynthesis of empirical studies in teaching problem-solving skills to children: A systematic review and explanation of the conceptual framework. *Management of Educational Perfection*, 2(3), 112–130. <https://doi.org/10.71522/jiem.2025.4251212121>
- Rothinam, N., Li Ming, A. K., Ghazali, F. H., Xiao Syuen, J. C., Md. Sani, M. A. B., & Mohamed Ishak, N. (2025). Undergraduate students' perception on their academic self-efficacy. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH)*, 10(4), e003375. <https://doi.org/10.47405/mjssh.v10i4.3375>
- Skrypnik, A. Y., & Mykhaylik, A. O. (2023). Motivation and motive as a means of psychological and pedagogical activation of students. *Social Work and Psychology: Education and Science*, (2), Article 6. <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2023-2-6>

- Teplá, M., Teplý, P., & Šmejkal, P. (2022). Influence of 3D models and animations on students in natural subjects. *International Journal of STEM Education*, 9, 65.
<https://doi.org/10.1186/s40594-022-00382-8>
- Teymouri, L., Rezaei, A., & Mohammadzadeh, A. (2019). Comparison of hope, academic achievement motivation, and academic self-concept in students with and without specific learning disabilities. *Learning Disabilities*, 9(2), 7–35.
<https://doi.org/10.22098/jld.2020.854>
- Urbancová, H., & Fajčíková, A. (2020). Factors influencing students' motivation to study at a university. *International Journal of Education Economics and Development*, 11(1), 27–36.
<https://doi.org/10.1504/IJEED.2020.104286>
- Zaben Khawwaf, Z., Mahdad, A., Salman Gatfan, M., & Farhadi, H. (2024). Prediction of academic motivation based on learning strategies, self-efficacy perception, self-esteem, self-regulation, psychological capital, and academic achievement among students of Dhi Qar University. *KMAN Counseling & Psychology Nexus*, 2(1), 179–190.
<https://doi.org/10.61838/kman.psychnexus.2.1.25>
- Zaccoletti, S., Camacho, A., Correia, N., Aguiar, C., Mason, L., Alves, R. A., & Daniel, J. R. (2020). Parents' perceptions of student academic motivation during the COVID-19 lockdown: A cross-country comparison. *Frontiers in Psychology*, 11, 592670.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.592670>

